

Budżety partycypacyjne w Małopolsce.

Stan i kierunki
rozwoju

Streszczenie

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Polityki Regionalnej

BUDŻET OBYWATELSKI CORAZ BARDZIEJ POPULARNY W MAŁOPOLSCE

Działające w strukturach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego (MORR) zrealizowało badanie ankietowe na temat budżetów obywatelskich (BO) na terenie województwa. Wzięło w nim udział w sumie 137 małopolskich gmin (75,3%).

W ramach analizy poruszono szereg zagadnień dotyczących zarówno sposobów organizacji budżetów obywatelskich w małopolskich gminach, jak i planów na temat ich realizacji w przyszłości. Sprawdzone również, jakie jest ewentualne zapotrzebowanie wśród małopolskich jst na wsparcie szkoleniowe z zakresu metod partycypacji społecznej. Rezultatem badania jest raport, w którym, obok wyników wspomnianego badania, omówiono również inne techniki partycypacji społecznej, tj. fundusze sołeckie oraz inicjatywy społeczne.

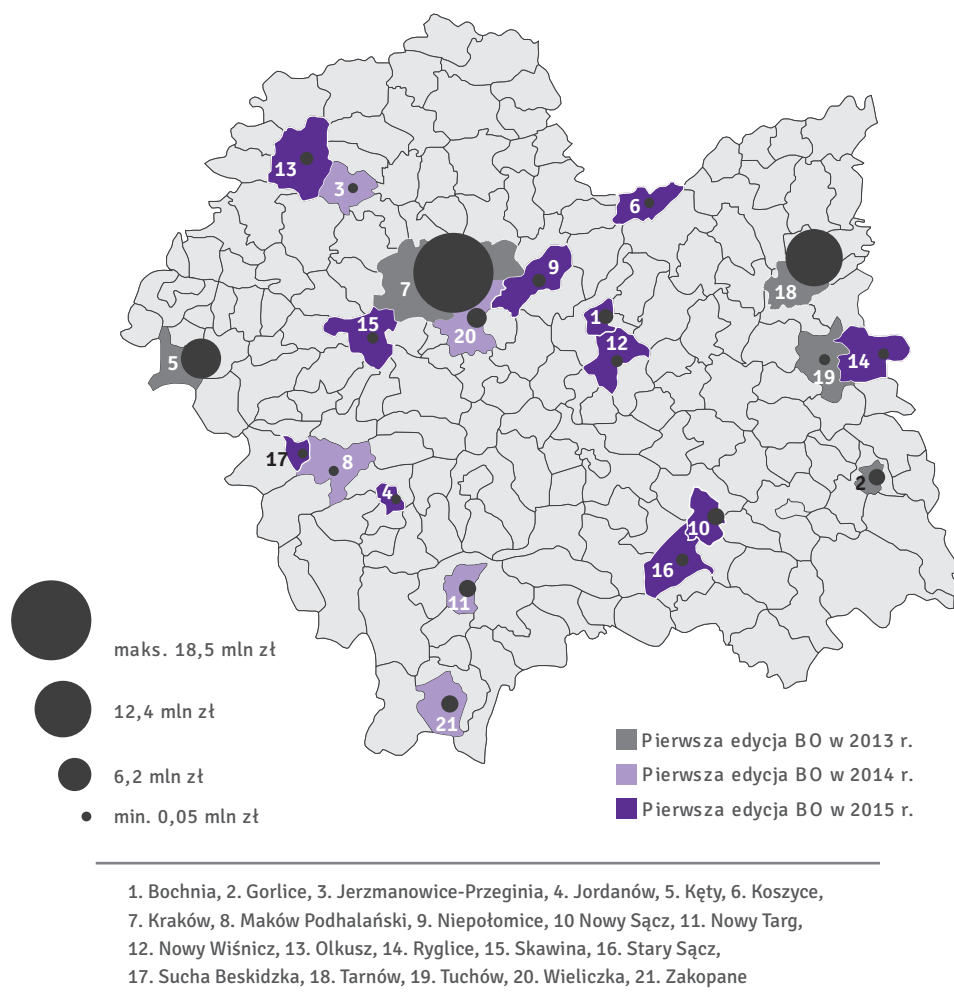
Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, iż budżet obywatelski staje się coraz bardziej popularnym narzędziem partycypacji społecznej w Małopolsce. W 2013 roku pierwsze w województwie BO wdrożono w 4 gminach oraz w 4 dzielnicach Krakowa. W 2014 roku 9 gmin przeprowadziło ten proces, a w 2015 roku BO realizowało 19 gmin. Łącznie w latach 2013–2015 21 małopolskich gmin przekazało pod decyzję swoich mieszkańców ok. 56,5 mln zł.

Z badania wynika również, że wzrasta ogólne zainteresowanie tym procesem. Spośród 118 badanych gmin, które do tej pory nie zrealizowały ani jednej edycji budżetu obywatelskiego, 19 gmin (16,1%) przewiduje organizację tego procesu w przyszłości i prawie 80% z nich potrzebuje wsparcia merytorycznego i szkoleniowego w tej kwestii. Również gminy, które nie zadeklarowały planów wdrożenia BO w najbliższej przyszłości, wykazały zainteresowanie uzyskaniem wsparcia w tym zakresie (18%).

Warto przytoczyć wyniki III edycji realizowanego przez Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju badania opinii mieszkańców Małopolski – zdecydowana większość mieszkańców (80%) opowiada się za współdecydowaniem o przeznaczeniu środków publicznych, a 42% mieszkańców regionu zadeklarowało gotowość do angażowania się w projekty lokalne realizowane z BO.

Mapa 1.

Gminy w województwie małopolskim realizujące BO w latach 2013–2015 oraz wysokość kwot przeznaczonych na BO

W latach 2013–2015 najwięcej gmin zorganizowało po jednej edycji głosowania nad BO, natomiast małopolskim rekordzistą jest Tarnów, w którym przeprowadzono już 4 takie głosowania (2 pierwsze odbyły się w 2013 roku). W regionie kwoty przeznaczane na ten cel oscylowały od 50 tys. zł w Jordanowie do ok. 14 mln zł w Krakowie. W większości gmin nie przeznaczano na ten cel więcej niż 1% swojego całkowitego budżetu i nie więcej niż 5% swoich wydatków majątkowych.

O sukcesie budżetu partycypacyjnego decyduje szereg czynników – w zależności od przyjętych przez jego organizatorów celów. Z pewnością podstawową ideą jest włączanie mieszkańców w jego przebieg. Zrealizowane przez MORR badanie wykazało, iż to urzędnicy stanowią główną siłę zaangażowaną w organizację tego procesu w gminach. Na 18 gmin, które wypowiedziały się na ten temat, w 10 z nich zorganizowano procedurę, angażując tylko pracowników samorządowych. W 8 gminach współpracowano z: mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, radnymi oraz reprezentantami jednostek pomocniczych.

Ważnym elementem budżetu partycypacyjnego jest sposób komunikowania się z mieszkańcami. Do najczęściej wykorzystywanych środków przekazu należały: publikacja informacji na stronie

internetowej urzędu gminy, w prasie lokalnej, mediach społecznościowych oraz kolportaż ulotek i plakatów. Tylko 4 gminy wyodrębniły dodatkowe środki finansowe na działania promocyjno-informacyjne BO (Gorlice, Kraków, Ryglice i Tuchów).

W małopolskich gminach organizowano spotkania z mieszkańcami w ramach BO. Najczęściej były to jednak spotkania o charakterze promocyjno-informacyjnym (w 15 na 19 badanych gmin) – takie, podczas których informowano mieszkańców o procedurze budżetu partycypacyjnego i możliwościach, jakie daje. W 10 gminach spotkania z mieszkańcami miały charakter strategiczny, czyli przy okazji informowania o budżecie partycypacyjnym dyskutowano o kierunkach rozwoju gminy, najważniejszych inwestycjach oraz ich finansowaniu.

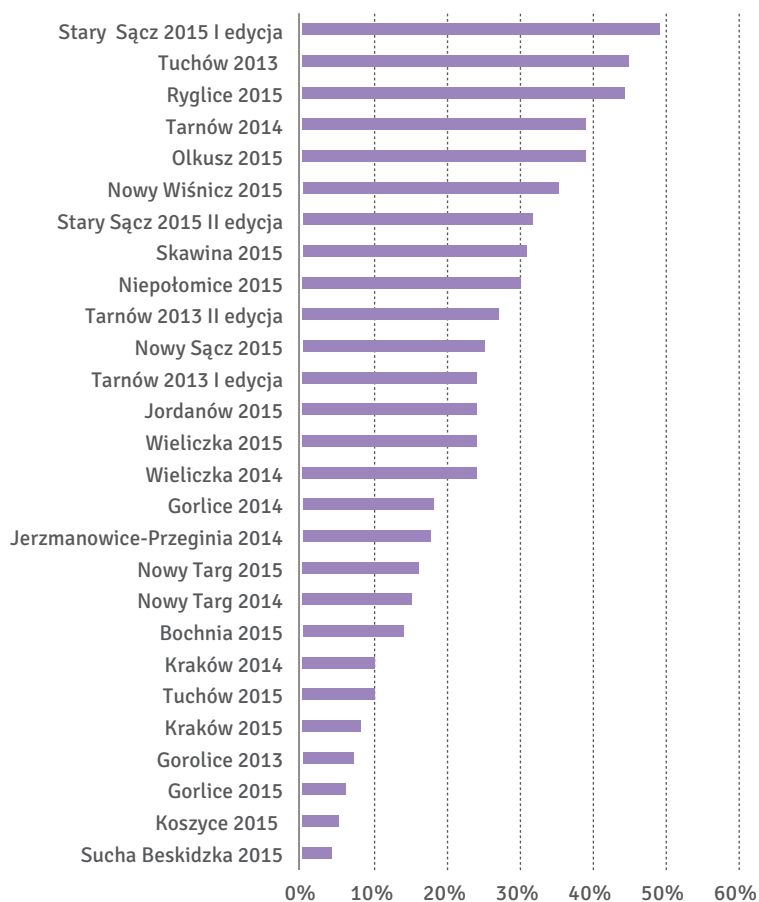
O popularności budżetu partycypacyjnego świadczy również skala zaangażowania obywateli w proces, na co wskazuje m.in. liczba proponowanych przez mieszkańców projektów. Zaobserwowano szeroki zakres liczby zgłaszanych zadań do BP: od 4 w Suchej Beskidzkiej (I edycja w 2015 roku) do 656 w Krakowie (I edycja w 2014 roku). W przypadku tych jst, które zorganizowały więcej niż jedną edycję BP, zauważalna jest malejąca liczba zgłaszanych projektów (wyjątkiem są gminy: Tarnów i Gorlice).

Zgłaszane projekty były weryfikowane na podstawie kryteriów formalnych i merytorycznych, zawartych w regulaminach BP. Pod względem formalnym najczęściej sprawdzano, czy proponowane projekty były zgodne z prawem finansowym, kompetencjami gminy, oraz czy ich koszt nie przekraczał wyznaczonych progów finansowych. Kryteria merytoryczne dotyczyły najczęściej zgodności proponowanego projektu z gminnymi dokumentami strategicznymi oraz realnych korzyści dla mieszkańców gminy z jego wdrożenia.

Istotnym wskaźnikiem obrazującym poziom sukcesu budżetu partycypacyjnego jest frekwencja mieszkańców podczas głosowań na projekty z BO. Średnią frekwencję, w skali całego województwa, szacuje się na poziomie około: 26% w 2013 roku, 21% w 2014 roku i 23% w 2015 roku. Biorąc pod uwagę stosunkowo niedługą tradycję organizacji tego typu przedsięwzięć, można to uznać za dobry wynik, pokazujący pewne zainteresowanie obywateli kwestiami partycypacji społecznej.

Wykres 1.

Frekwencja w małopolskich edycjach BO

Spośród 118 gmin, które do tej pory nie zrealizowały ani jednej edycji budżetu partycypacyjnego i wzięły udział w badaniu, 99 gmin (83,9%) nie planuje realizacji takiego budżetu w najbliższym czasie, a 19 gmin (16,1%) – 11 wiejskich i 8 wiejsko-miejskich, przewiduje organizację takiej formy partycypacji społecznej w najbliższej przyszłości.

Najczęstszymi powodami braku realizacji BO były: „brak środków finansowych” lub „realizacja funduszu sołectkiego”. Inni respondenci z kolei „nie widzieli potrzeby” realizacji tego typu procesu. Natomiast gminy miejskie w tej kwestii podkreślały głównie „brak środków finansowych”.

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

www.obserwatorium.malopolska.pl